

Bilaga 12 Riktlinjer för etablering av vindkraft

Riktlinjerna för etablering av vindkraft på FSC-certifierad mark i Sverige består av riktlinjer för markomvandling respektive för riktlinjer tidig dialog. Riktlinjerna för vindkraftsetablering på FSC-certifierad mark tar fasta på att etableringen sker på ett sätt som mildrar de negativa konsekvenserna för biologisk mångfald, tar hänsyn till lokalbefolkningens synpunkter samt respekterar samernas rättigheter. Riktlinjerna följer internationella FSC:s vägledning för vindkraftsetablering på FSC-certifierad mark.⁴⁶

För att kunna följa den svenska skogsbruksstandarden enligt FSC måste en vindkraftsetablering uppfylla kraven i denna bilaga. Om kraven inte kan följas behöver området exkluderas FSC-certifieringen i enlighet med policyn för exkludering.⁴⁷

Kraven gäller för all FSC-certifierad mark där en vindkraftsetablering planeras eller där vindkraftverk redan är uppförda. Med vindkraftsetablering avses här kraftverk samt tillhörande ledningar och vägbyggnationer. Riktlinjerna för markomvandling och tidig dialog gäller för alla avtal med vindkraftsprojektörer skrivna efter 2014-04-04. För redan etablerade vindkraftverk ska riktlinjer för markomvandling enligt punkt c vara uppfylld senast 2015-04-04. FSC-kraven gäller utöver den lagstadgade process som genomförs vid vindkraftsetablering på skogsmark. Dessa ytterligare krav är i korthet:

1. Ingen vindkraftsutbyggnad i nyckelbiotoper eller inom skogsområden med höga bevarandevärden (HCVF). *Gäller alla markägarkategorier.*
2. Skogsbrukare ska avsätta en lika stor areal som den areal som har omvandlats för etablering av vindkraft. Arealen beräknas utifrån en schablon på 1 hektar per vindkraftverk, vilket inkluderar vägbyggnation och kraftledning. Det avsatta området ska prioriteras efter områdets betydelse för biologisk mångfald och representativitet i landskapet och bidra till uppenbara, betydande, nya, säkerställda och långsiktiga bevarandefördelar. *Gäller alla markägarkategorier.*
3. Genomförande av en tidig dialog där skogsbrukaren redovisar områden med potential för vindkraft och tar in information kring miljömässiga och sociala värden från berörda intressenter. Resultaten av tidig dialog tillsammans med information om områden med höga bevarandevärden tjänar som underlag i den lagstadgade tillståndsprocessen vid en vindkraftsetablering. Skogsbrukaren ansvarar för att informationen dokumenteras och förmedlas. *Gäller endast markägare med över 1000 hektar produktiv skogsmark.*

Följande delar i den svenska skogsbruksstandarden är också av stor vikt:

- Kriterium 6.10 anger krav på vad som ska göras när skogsmark överförs till annan markanvändning, s.k. markomvandling.
- Princip 4 handlar om att skogsbruket ska bibehålla eller förbättra långsiktig social och ekonomisk välfärd för dem som arbetar i skogen och för lokalsamhällena. Detta tankesätt ska genomsyra vindkraftsutbyggnad på FSC-certifierad mark så att skogsbrukaren beaktar möjligheten att ta hänsyn till konsekvenser av vindkraftsetablering samt lokalsamhällets ekonomiska utveckling i form av lokal återbäring eller genom att erbjuda deläggande från vindkraften. Modell för deläggande och bygdepeng finns framtaget av Hela Sverige ska leva.
- Hänsyn ska vidare tas till urfolkens rättigheter enligt Princip 3. Riktlinjerna har vid utvecklandet av tidig dialog utgått från processen för att uppnå "Innan åtgärd fritt och informerat samtycke" (Free, Prior and Informed Consent). Det är en process för att öka delaktighet och tillvaratagande av rättigheter hos urfolk och för lokalsamhällen.⁴⁸

⁴⁶ Internationella FSC riktlinjer för etablering av vindkraft - Advice Note FSC-ADV20-007-16 V 1-0 EN, publicerad 2012-05-14

⁴⁷ Se "Policy för exkludering av mark från FSC certifikat" (Policy för excision FSC-POL-20-003)

⁴⁸ FSC guidelines for the implementation of the right to free, prior and informed consent (FPIC), Version 1 | 30 October 2012

Riktlinjer för markomvandling

a) Omvandlingen omfattar en mycket begränsad del av skogsbruksenheten (6.10 a)

Vindkraftsetableringen, inklusive annan markomvandling, får sammanlagt inte påverka mer än 5 % av skogsbruksenheten. För mindre markägare (SLIMF) som tillhör gruppcertifikat kan andelen beräknas på hela gruppens areal.⁴⁹

Vid vindkraftsetablering ska en schablon om 1 hektar per vindkraftsverk användas för att räkna ut markomvandlingens storlek. Detta motsvarar den fysiska omvandlingen d.v.s. den sammanlagda arealen för ett enskilt kraftverk samt tillhörande ledningar och vägbyggnationer. Det område som påverkas av en vindkraftsetablering kan vara betydligt större.

b) Omvandlingen sker inte i skogsområden med höga bevarandevärden (6.10 b)

Etablering av vindkraft på FSC-certifierad mark får inte ske i nyckelbiotoper eller skogsområden med höga bevarandevärden (HCVF).

1. Skogsbrukaren ska informera vindkraftprojektören om det i området finns:
  - A. Skogsområden av riksintresse och/eller etablerat nationellt intresse, med en koncentration av nyckelbiotoper och/eller lokaler för rödlistade arter utanför nyckelbiotoper (HCVF 1, HCVF 3)
  - B. Fjällnära skog som är belägen ovanför naturvårdsgränsen 42 (HCVF 2)
  - C. Skog inom skyddsområden för vattentäkter (HCVF 4). Etablering får ske om etableringen är förenlig med föreskrifterna för vattenskyddsområdet
2. För skogar inom renskötselområdet med höga bevarandevärden för samerna så ska skogsbrukaren informera vindkraftsprojektören om skogsområden som:
  - A. Är av avgörande betydelse för samernas grundläggande behov (exempelvis för försörjning, hälsa, näringstillförsel och vattenförsörjning) (HCVF 5)
  - B. Har global eller nationell betydelse för kultur, arkeologi eller historia (HCVF 6)
  - C. Har en väsentlig kulturell, ekologisk, ekonomisk eller andlig/religiös betydelse för samernas kultur (HCVF 6)

Områden med höga bevarandevärden enligt faktorerna 2A-C ska identifieras i dialog med berörd sameby enligt riktlinjer för tidig dialog och enlighet med skogsbruksstandard. Skogsbrukare, med markinnehav inom renskötselområdet ska inhämta information från berörd sameby om fasta anläggningar och andra för rennäringen väsentliga objekt, vid planering av väsentliga förändringar av markanvändningen som kan innebära avsevärda störningar för rennäringen (3.1.9). Skogsbrukaren ska respektera och ta hänsyn till gamla boplatser och andra samiska kulturlämningar, flyttningsleder, naturliga samlingsställen, övernattningsställen (rastbeten), svåra passager, särskilt viktiga hänglavsområden, arbetshagar och kalvningsland samt kulturellt viktiga stigar och offerplatser. Observera att dessa uppräknade skogsområden, som skogsbrukaren i enlighet med skogsbrukstandard (3.3.1) fortsatt ska respektera och ta hänsyn till inte per automatik utgör skogsområden med höga bevarandevärden enligt 2A-C och att det vidare kan finnas andra områden som kan klassas som HCVF än de som är uppräknade.

3. För skogsområden med höga bevarandevärden för lokalsamhället ska skogsbrukare informera vindkraftsprojektören om skogsområden som:
  - A. Är av avgörande betydelse för lokalsamhällets grundläggande behov, exempelvis för försörjning, hälsa, näringstillförsel och vattenförsörjning (HCVF 5)

⁴⁹ Internationella FSC riktlinjer för etablering av vindkraft - Advice Note FSC-ADV 20-007-16 V 1-0 EN, publicerad 2012-05-14

- B. Har global eller nationell betydelse för kultur, arkeologi eller historia (HCVF 6)
- C. Har en väsentlig kulturell, ekologisk, ekonomisk eller andlig/religiös betydelse för lokalsamhällets kultur (HCVF 6)

Områden med höga bevarandevärden (HCVF) enligt faktorerna (3A-C) identifieras enligt riktlinjer för tidig dialog.

- 4. Skogsbrukaren ska informera vindkraftsprojektören om nyckelbiotoper (6.2.1) och övriga skogar avsätta för naturvårdsändamål (6.4.1) som identifierats inom det område som är aktuellt för vindkraftsetablering.
- 5. Skogsbrukaren ska säkerställa att vindkraftsprojektören vid planeringen av vindkraftsetableringen sammanställer och värderar information från skogsbrukaren avseende punkt 1-4 ovan och att informationen redovisas under det lagstadgade samrådet och i ansökningshandlingarna till berörd myndighet.

c) Omvandlingen kommer att medföra uppenbara, betydande, nya, säkerställda och långsiktiga bevarandefördelar för skogsbruksenheten (6.10 c)

- 1. Vid markomvandling för etablering av vindkraft ska skogsbrukare från sin produktiva skogsmarksareal i det aktuella landskapet avsätta en lika stor areal som den areal som har omvandlats för etablering av vindkraft. Skogsbrukare med ett markinnehav om mindre än 20 ha omfattas inte av detta krav. För samägda vindkraftsetableringar fördelas denna avsättning för FSC-certifierade skogsbrukare efter dess skogsmarksandel av samtliga markägare inom vindkraftsetableringen. På den avsatta marken ska endast skötsel ske som krävs för att bevara och främja biotopens naturliga eller hävdbevingade biologiska mångfald.
- 2. Den omvandlade arealen beräknas utifrån en schablon om 1 hektar per vindkraftsverk (enligt 6.10 a).
- 3. Skogsbrukare ska vid urval och avgränsning av avsatta områden prioritera efter områdets betydelse för biologisk mångfald och representativitet i landskapet (se bilaga 8 i den svenska skogsbruksstandardens).
- 4. Avsättning av produktiv skogsmark vid etablering av vindkraftverk skall ske så att det medför extra och mer omfattande, säkerställda och långsiktiga bevarandefördelar inom skogsbruksenheten.

Riktlinjer för tidig dialog

Riktlinjer för tidig dialog gäller för skogsbrukare med ett innehav större än 1000 hektar produktiv skogsmark.

Syftet med tidig dialog är att möjliggöra för berörda intressenter, som lokalbefolkning och berörd sameby, att få information om och framföra synpunkter på eventuell vindkraftsutbyggnad i inledningsskedet av planeringen dvs. innan den lagstadgade tillståndsprocessen för att bygga vindkraftverk kommit igång. I detta tidiga skede av planeringen är planeringsunderlaget väldigt översiktligt, men samtidigt är detta i ett skede då skogsbrukaren fortfarande har full kontroll över markinnehavet. På så vis tar den tidiga dialogen fasta på några delar för att uppnå "Fritt informerat samtycke innan åtgärd", genom att ge information och möjlighet att påverka processen långt innan vindkraftsetableringen sker. Vidare är tidig dialog ett led i att identifiera skogsområden med höga bevarandevärden (HCVF).

1. Information om vindområden och pågående projektering

Skogsbrukaren ska öppet t.ex. på egen hemsida redovisa:

- A. *Vindområden*, dvs. områden som kan bli aktuella för projektering. Projektering får inledas tidigast 3 månader efter att nya vindområden redovisas.
- B. *Projekteringsområden*, områden där projektering pågår, samt vem som är kontrakterad vindkraftsprojektör.

Publicering av hemsidan annonseras via lokalpress. Berörda samebyar informeras via etablerade kontakter. Upplysningar om att det finns ny eller väsentligt uppdaterad information om vindområden eller projekteringsområden på hemsidan ska erbjudas de intressenter (berörda eller de som kan beröras) som så önskar på det sätt som intressenten begär, t.ex. e-post eller sms.

2. Möte innan projektering

Innan projektering av ett vindområde påbörjas ska det vara möjligt för berörda intressenter att lämna synpunkter till skogsbrukaren.

Om det finns önskemål från någon av intressenterna om ett fysiskt möte så kan ett möte genomföras på den intressentens initiativ. Om den planerade projekteringen blir av ska skogsbrukaren erbjuda ett fysiskt möte innan projekteringen inleds. Företrädare för berörda lokala intressenter kan exempelvis identifieras via riksorganisationen Hela Sverige ska levas regionala eller lokala nivå.

3. När anses projekteringen påbörjad?

Projekteringen anses vara påbörjad enligt följande två huvudsakliga processer:

- A. *Projektering sker med extern vindkraftsprojektör*
Projektering anses inledd när avtal mellan skogsbrukare och vindkraftsprojektör skrivits för att nyttja området för vindkraftsprojektering.
- B. *Projektering sker i egen regi*
Om projekteringen utförs av skogsbrukaren själv (i egen regi av skogsbrukaren eller t.ex. företagskoncern som skogsbrukaren är en del av) anses projekteringen påbörjad när det allmänna lagstadgade samrådsmötet hålls.

4. När skogsbrukare kommer in sent i processen

Om en skogsbrukare involveras i ett pågående vindkraftsprojekt som redan är i den lagstadgade samrådsfasen och där skogsbrukarens innehav endast är en mindre del av vindkraftsparkens omfattning, så behöver inte en tidig dialog genomföras utan endast den lagstadgade tillståndsprocessen. Med mindre del avses maximalt fem vindkraftverk dock högst 35 % av vindkraftsparken.

5. Efter tidig dialog

Efter tidig dialog ska skogsbrukaren:

- A. Sammanställa synpunkterna och bedömningarna för varje område.
- B. Överlämna sammanställningen till vindkraftprojektören i de fall projektering påbörjas, tillsammans med övrig information i enlighet med riktlinjer för kriterium 6.10.
- C. Se till att vindkraftsprojektören behandlar synpunkter och bedömningar i Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) när projektering påbörjas enligt 5B ovan.
- D. Informera på hemsida (se 1B ovan) om vem som är vindkraftprojektör i de fall projektering påbörjas.